



**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANAYASA MAHKEMESİ**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**KARAR**

**NIKAYEL KİRDAŞ BAŞVURUSU**

(Başvuru Numarası: 2014/6552)

Karar Tarihi: 6/4/2017

## BİRİNCİ BÖLÜM

### KARAR

**Başkan** : Burhan ÜSTÜN  
**Üyeler** : Nuri NECİPOĞLU  
Hasan Tahsin GÖKCAN  
Kadir ÖZKAYA  
Yusuf Şevki HAKYEMEZ  
**Raportör** : Özgür DUMAN  
**Başvurucu** : Nikayel KİRDAŞ  
**Vekili** : Av. Hüseyin CERRAHOĞLU

#### I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yol yapım çalışmaları sırasında konuta zarar verilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının; bu zararın giderilmesi için açılan davanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

#### II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 13/5/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

#### III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
7. Samsun Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne Samsun ili Tekkeköy ilçesine bağlı Gökçedere köy yolunun yapımı ve genişletilmesi çalışmaları sırasında 6/1/2004 tarihinde patlatılan dinamitler nedeniyle başvurucuya ait bu köyde bulunan konutta ve ev eşyalarında hasar meydana gelmiştir.
8. Başvurucu; uğradığı zararının tazmini istemiyle 16/9/2004 tarihinde İdareye başvuruda bulunmuş, bu talebi İdare tarafından reddedilince Samsun 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 1/12/2014 tarihinde tam yargı davası açmıştır. Başvurucu, hasarın İdarenin kusurundan kaynaklandığı gerekçesiyle 80.000 TL maddi ve 80.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.
9. 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesi ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılmış, yürütülen hizmetlerin ise il özel idarelerince

yerine getirilmesi öngörülmüştür. Bu Kanun'un geçici 5. maddesinde ise adı geçen Genel Müdürlüğün leh ve aleyhine açılmış davalar ve icra takiplerinde devir durumuna göre ilgili idarenin kendiliğinden taraf sıfatını kazanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle başvurucağın açtığı davada yargılama, Samsun İl Özel İdaresi aleyhine devam edilmiştir.

10. Mahkemece mahallinde keşif yapılmış, bu keşif sonucu düzenlenen 22/6/2006 tarihli bilirkişi raporunda, evin değerinin 46.244,29 TL olduğu belirtilmiştir. Mahkeme 16/10/2006 tarihinde davanın kısmen kabulü ve kısmen reddine karar vermiştir. Buna göre Mahkeme, evi eski hâle getirme bedeli olarak 15.047,85 TL ve eşya bedeli olarak ise 11.175 TL olmak üzere toplam 26.222,85 TL tutarındaki maddi tazminatın İdareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek kanuni faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya ödenmesine, diğer tazminat istemlerinin ise reddine karar vermiştir. Kararda, hizmet kusuru ilkesi gereğince başvurucağın zararının karşılanması gerektiği açıklanmıştır.

11. Karar taraflarca temyiz edilmiş, Danıştay Onuncu Dairesinin 15/12/2010 tarihli ilamıyla hükmün onanmasına karar verilmiştir. İdarenin karar düzeltme isteminde bulunmaması üzerine kararın davanın kısmen kabulüne ilişkin hüküm fıkrası kesinleşmiştir. Başvurucağın karar düzeltme talebi üzerine Daire 8/7/2012 tarihli ilamıyla istemin kabulü ve kararın davanın reddine ilişkin hüküm fıkrasının bozulmasına karar vermiştir. Daire, maddi tazminat istemi yönünden başvurucağın ait evin dayanıklılığı konusunda ek veya yeni bir bilirkişi raporu alınması gerektiğini belirtmiştir. Daire ayrıca, başvurucağın evi ve eşyalarının zarar görmesi üzerine yeniden ev yapıp yerleşinceye kadar eşi, çocukları ve gelinleriyle birlikte çadırda ve akrabalarının evlerinde yaşamak zorunda kalması nedeniyle manevi olarak zarar gördüğünü kabul etmiştir. Daire bu nedenle duyulan elem ve ızdırabı kısmen de olsa giderecek, İdarenin sorumluluğunun ağırlığını ortaya koyacak düzeyde manevi tazminata da hükmedilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

12. Bozma ilamına uyan Mahkeme, uyuşmazlık konusu ile ilgili olarak başvurucağın konutunda mimar, inşaat mühendisi ve jeoloji mühendisinden oluşturulan bir uzman bilirkişi kurulu ile birlikte 31/5/2013 tarihinde keşif yapmıştır. Bilirkişi kurulunun 17/6/2013 tarihli raporunda, yol çalışmaları sırasında gereğinden fazla dinamit patlatılması sonucu başvurucağın ait binanın dayanıklılığını kaybettiği, binanın statik yapısının bozulduğu ve tadilat yapılarak binanın kullanılmasının mümkün olmadığı bildirilmiştir.

13. Mahkeme 13/2/2014 tarihinde davanın kısmen kabulüne ve kısmen reddine karar vermiştir. Mahkeme, bilirkişi kurulu raporundaki binanın tadilat yapılarak kullanılmasının mümkün olmadığı yönündeki bulguları hükme esas alarak binanın bozma ilamı öncesi bilirkişi raporuyla belirlenen değeri üzerinden tazminata hükmetmiştir. Buna göre Mahkeme, daha önce kesinleşen 26.222,85 TL maddi tazminat yanında ayrıca 31.196,44 TL tutarındaki maddi tazminatın İdareye başvuru tarihi olan 16/9/2004 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca 30.000 TL tutarındaki manevi tazminatın davalıdan alınarak davacıya ödenmesine karar vermiştir. Başvurucağın diğer tazminat talepleri ise reddedilmiştir.

14. Başvurucağın 13/5/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

15. 6/12/2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Samsun Büyükşehir Belediyesinin sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Aynı maddenin (5) numaralı fıkrası ile il özel idaresinin tüzel kişiliği kaldırılmış, bu Kanun'un 3. maddenin (2) numaralı fıkrasında da il özel idarelerinin mahkemelerde süren davaları ile il özel idaresi olarak faaliyet gösterdikleri dönem ve yapılan işlemlere ilişkin olarak açılacak davalarda muhatapın, devir işleminin yapıldığı ilgili kurum

ve kuruluş olduğu hükme bağlanmıştır. Bu nedenle, başvuruya konu yargılamada Samsun Büyükşehir Belediyesi davalı sıfatıyla taraf olmuştur.

16. Mahkemenin 13/2/2014 tarihli son kararını taraflardan yalnızca davalı İdare 20/6/2014 tarihinde temyiz etmiştir. Başvurucu 5/8/2014 tarihinde Mahkeme kayıtlarına giren temyize cevap dilekçesinde, davalının temyiz itirazlarının reddi ile hükmün onanmasını talep etmiştir. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminden (UYAP) yapılan sorgulama sonucuna göre temyiz incelemesinin hâlen devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır.

#### **IV. İNCELEME VE GEREKÇE**

17. Mahkemenin 6/4/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

##### **A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia**

18. Başvurucu, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

##### **1. Kabul Edilebilirlik Yönünden**

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

##### **2. Esas Yönünden**

20. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Selahattin Akyıl*, B. No: 2012/1198, 7/11/2013, §§ 45, 47).

21. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvuru sahibinin yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Selahattin Akyıl*, § 41).

22. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda yaklaşık on iki yıl beş ay sürdüğü anlaşılan yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

##### **B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia**

24. Başvurucu, İdare tarafından yapılan yol genişletme çalışmaları sırasında kontrolsüz olarak patlatılan dinamitler ile konutunun yıkıldığını ancak zararının karşılanmadığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

25. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bireysel başvuruda bulunulmadan önce ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmâl için Kanun'da öngörülmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, §§ 19, 20; *Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 26).

26. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, ikincil nitelikte bir hukuk yoludur. Temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle derece mahkemelerinde, olağan kanun yolları ile çözüme kavuşturulması esastır. Bireysel başvuru yoluna, iddia edilen hak ihlallerinin bu olağan denetim mekanizması çerçevesinde giderilememesi durumunda başvurulabilir (*Bayram Gök*, B. No: 2012/946, 26/3/2013, §§ 16-20).

27. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle hukuk sisteminde düzenlenen başvuru yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca başvuru Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve adli mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtlarını zamanında bu makamlara sunması ve aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (*Bayram Gök*, § 19).

28. Somut olayda başvuru, konutunda meydana gelen zarardan hizmet kusuru nedeniyle İdarenin sorumlu olduğu gerekçesiyle açtığı tam yargı davasında Mahkeme 13/2/2014 tarihinde davayı kısmen kabul etmiş ve başvurucu lehine maddi ve manevi tazminata hükmetmiştir. Ancak davalı İdare tarafından kararın temyiz edilmesi nedeniyle temyiz incelemesinin devam ettiği görülmektedir. Başvurucu ise Mahkemenin bu kararını temyiz etmemiştir. Üstelik başvurucu, İdarenin temyiz talebi üzerine verdiği cevap dilekçesinde kararın onanmasını talep etmiştir.

29. Öte yandan, başvuru mülkiyet hakkının ihlali iddiası kapsamında yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle hükmedilen tazminatın değer kaybettiği ve bu bağlamda tazminata işletilen faiz yönünden açık bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvurucunun, Mahkemece hükmedilen maddi tazminatın yetersiz olduğu gibi bir yakınması da söz konusu değildir. Her ne kadar başvuru mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmekteyse de başvuru bu iddiasına ilişkin olarak açtığı tam yargı davasının kısmen kabul edildiği ve bu dava henüz nihai olarak sonuçlanmamış iken bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bireysel başvuru tarihinden sonra Mahkemece verilen davanın kısmen kabulüne ve kısmen reddine ilişkin karar ise yalnızca davalı İdare tarafından temyiz edilmiş, başvuru bireysel başvuruda dile getirdiği iddialarını ileri sürebileceği temyiz olağan kanun yolunu tüketmemeyi tercih etmiştir. Dolayısıyla başvuru, hukuk sisteminde mevcut idari ve yargısal yolları tüketmeksizin bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmaktadır.

30. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlali iddiasının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

### **C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden**

31. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

*“Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”*

32. Başvurucu, manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

33. Somut olayda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

34. İhlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 16.800 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

35. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

## V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 16.800 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurusunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Samsun 1. İdare Mahkemesine (E.2012/1251, K.2014/102) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/4/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan  
Burhan ÜSTÜN

Üye  
Nuri NECİPOĞLU

Üye  
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye  
Kadir ÖZKAYA

Üye  
Yusuf Şevki HAKYEMEZ